

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European - Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa Prioritară 6: Educație și competențe / Operațiune compozită OS 6.5, 6.6. Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Titlu proiect: „Profesionalizarea carierei didactice - PROF”

Cod proiect: POCU/904/6/25/146587

Beneficiar: Ministerul Educației

Partener 2 - Universitatea Transilvania din Brașov

Perioada de implementare – 1 aprilie 2021 – 31 decembrie 2023

Responsabil local partener,
Conf. Univ. Dr. Mihaela VOINEA

Abordarea incluzivă în activitatea cu antepreșcolarii

Jocul copiilor cu cerințe educative speciale

Fiecare copil e diferit. Unii dintre ei s-ar putea să aibă nevoie de echipament adaptat, în funcție de cerințele lor speciale.

Copiii cu deficiențe fizice au nevoie de adaptări ale echipamentelor și de o poziție care să le permită angajarea în jocurile de rol.

Copiii cu întârzieri în dezvoltarea limbajului întâmpină de obicei dificultăți în dezvoltarea jocurilor alături de alți copii. Adulții trebuie să-i susțină în modelarea limbajului. E important ca alți copii să înțeleagă că, uneori, copiii cu nevoi speciale folosesc alte forme de comunicare și că trebuie să dovedească răbdare față de aceștia.

Copiii cu deficiențe senzoriale, autism, ADHD au nevoie de un spațiu simplu, bine organizat, cu puține elemente și materiale de joc. Asta îi ajută să se angajeze în joc cu minimum de distrageri ale atenției. Răspunsurile pozitive ale adulților și ale celorlalți copii consolidează încrederea în sine și promovarea jocului.

Copiii cu deficiențe vizuale și auditive se pot juca fără o concentrare pe abilitățile și punctele lor slabe. Un copil cu deficiențe vizuale poate folosi limbajul în comunicarea din cadrul jocului. Copilul cu deficiențe auditive se bazează pe semne pentru implicarea în joc.

Atitudinea părinților și a educatorilor este crucială pentru promovarea includerii copiilor cu deficiențe în activitățile de joc. Învățând prin imitație, copiii își vor însuși atitudinile pozitive ale părinților și educatorilor.

Sfaturi utile pentru părinți cu privire la JOACĂ

Familia este primul context de socializare a copiilor; aici copilul învață primele reguli și stabilesc primele legături emoționale, de aceea rolul părinților în cadrul jocului este crucial pentru dezvoltarea copiilor.

Pentru toate acestea, ar trebui să se acorde o mare importanță relației familie-creșă. Părinții trebuie să fie implicați în colaborarea cu educatorii pentru alegerea jocurilor și a activităților potrivite pentru copil, dar și invers, părinților trebuie să li se ofere de către personalul creșei sugestii de jocuri și jucării pentru acasă, cu referire la comportamentele ce trebuie formate la etapele prin care trece copilul.

Este important să li se amintească familiilor următoarele aspecte:

- jocul reprezintă una dintre activitățile cheie din viața unui copil;
- pe parcursul jocului li se dezvoltă simțurile (tactil, vizual, auditiv, gustativ, olfactiv, chinestezic), iar copiii învață să cunoască oameni, dobândesc obiceiuri de comportament și respect față de ceilalți, își dezvoltă imaginația și fantezia, își dezvoltă abilitatea de a aprecia exercițiile de memorie etc.;
- datorită jocului învață să comunice cu lumea din jurul său, iar jucăria devine o sursă privilegiată de explorare și transmitere a realității sociale;
- pentru anumite jocuri nu sunt întotdeauna necesare jucăriile, dar, fără îndoială, acestea le pot completa, pot deveni o resursă ideală de imaginație de cele mai multe ori. Pe de altă parte, lumea copiilor a fost asociată, în toate culturile, cu jucăriile, iar câteva dintre acestea au rămas aceleași de-a lungul istoriei, cu excepția câtorva variații minore. Orice obiecte simple pot deveni jucării pentru copii, ce nu prezintă pericol pentru viață și sănătate și sunt igienice;
- atât creșa, cât și familia trebuie să cunoască rolul important pe care îl au jocurile și jucăriile pe parcursul maturizării copilului, astfel că este important ca părinții și educatorii să fie informați cu privire la acest aspect;

- jucăriile sunt instrumente cu semnificații diferite, în funcție de jocul din care fac parte, din acest motiv vor fi diferite în funcție de jocul respectiv.

4. Planificarea activităților. Specificul planificării activităților destinate copiilor cu vârsta până la 3 ani

Numărul de ore pentru activități zilnice, precum și numărul de activități dintr-o săptămână desfășurate cu copiii antepreșcolari variază în funcție de tipul de program ales de părinți (program normal - 5 ore sau program prelungit - 10 ore) și în funcție de intervalul de vârstă al copiilor. Acesta este prevăzut în planul de învățământ, care se regăsește în Curriculumul pentru educația timpurie, aprobat prin ordin al ministrului educației.

Durata activităților poate varia, în funcție de particularitățile copiilor și, implicit, de interesul manifestat de grupul de copii/copil pentru acestea, de conținutul activităților, precum și în funcție de maniera de desfășurare. Este necesar ca cel puțin pentru copiii cu vârste sub 2 ani, indiferent de durata recomandată în planul de învățământ pentru desfășurarea unei activități, cadrul didactic să aștepte reacția fiecărui copil și, în funcție de această reacție, să decidă asupra duratei și modului de desfășurare a activității.

Conform prevederilor în vigoare, activitățile desfășurate cu copiii antepreșcolari vor fi alternate cu pauze. Pauzele pot fi alocate jocului liber, jocurilor de mișcare, exercițiilor fizice, unei tranziții, unei rutine.

Activitățile educaționale destinate copiilor antepreșcolari se desfășoară pe baza unei planificări care vizează proiectarea tuturor activităților în care sunt implicați copiii, respectând programul zilnic stabilit de Curriculumul pentru educația timpurie și metodologia specifică de aplicare a acestuia, aprobate prin ordin al ministrului educației.

Proiectarea activităților cu copiii:

- Proiectare tematică anuală
- Planificare săptămânală
- Proiectul didactic

Din cele 6 teme anuale de studiu: Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează o activitate?, Cum

exprimăm ceea ce simțim? și Ce și cum vreau să fiu? la nivelul antepreșcolar e recomandat să abordăm cel puțin 2 teme.

În proiectarea la nivel antepreșcolar se recomandă abordarea tematică săptămânală și elaborarea în echipă (toate cadrele didactice de la nivelul unității sau cadrele didactice de la același nivel de vârstă). În proiectare se pornește de la descriptivul celor șase teme anuale de studiu și de la informațiile pe care le avem din etapa de evaluare inițială, și avem în vedere: vârsta copiilor, interesul manifestat de aceștia pentru anumite aspecte, evenimente locale/ naționale/ internaționale care se derulează pe parcursul anului.

Exemple de teme posibil de abordat în cadrul temei anuale de studiu „Cine sunt/suntem?”

Descriptivul temei anuale de studiu	Teme posibil de abordat	Sumarul temelor
O explorare a naturii umane, a convingerilor și valorilor personale, a corpului uman, a stării de sănătate proprii și a familiei, a grupului de prieteni, a comunității de apartenență, a culturilor cu care venim în contact, a drepturilor și a responsabilităților proprii, a ceea ce înseamnă să fii om.	Înțelegerea de sine	- înfățișare și condiții de viață - părți componente - diferențe - simțuri
	Autonomie	- îngrijire și igienă personală - sănătate și nutriție - îmbrăcăminte și încălțăminte - securitate personală
	Să-i înțelegem pe ceilalți	- activități specific umane - emoții, trăiri, gânduri

Planificare săptămânală se realizează după următoarele repere:

- Corelarea cu planul de învățământ și cu programul zilnic de activități (creșă/grădiniță);
- Corelarea cu planificarea tematică anuală;
- Corelarea conținuturilor pe verticală și pe orizontală;
- Respectarea nivelului de dezvoltare a copiilor din grupă;

UNIUNEA EUROPEANĂ

- Alternarea activităților statice cu cele dinamice;
- Asigurarea unui echilibru între activitățile în grupuri mici, individuale și cu toată grupa (frontale);
- Caracterul ludic al activităților.

Tipuri de activități de învățare:

- Activități tematice (AT)
- Rutine și tranziții (R&T)
- Jocuri și activități liber-alese (ALA)

Activități tematice:

- Jocul
- Activități artistice și de îndemânare
- Activități de muzică și mișcare
- Activități de creație și de comunicat
- Activități de cunoaștere
- Activități în aer liber

4.1.Exemplu de organizare a programului unei zile pentru copiii grupei de anteprescolari

Primirea copiilor și a părinților și susținerea acestora pentru a reuși să se despartă

1. Fixarea activităților din această zi împreună cu copiii
2. Încurajarea copilului să exploreze spațiul și materialele puse la dispoziție; joc liber
3. Invitarea copiilor la activități dirijate de adult (pentru dezvoltarea capacităților de învățare)
4. Tranziție pentru gustare
5. Spălarea pe mâini și toaletă/schimbarea scutecelor (cel puțin 2 astfel de momente în prima parte a zilei)
6. Gustarea
7. Îmbrăcarea copiilor pentru activități afară
8. Organizarea copiilor în grupuri mici pentru jocul afară sau plimbare
9. Sosirea, scoaterea hainelor

UNIUNEA EUROPEANĂ

10. Spălătul pe mâini și ascultarea unei povesti până la sosirea mesei (poate ilustra tematica activității integrate)
11. Servirea mesei. Ajutarea copiilor în timpul mesei
12. Strângerea mesei, spălarea pe mâini/diși, toaletă/schimbarea scutecelor
13. Ascultarea unei povesti sau a unui cântec (pot ilustra tematica activității integrate)
14. Pregătirea pentru culcare
15. Trezirea copilului
16. Toaletă/schimbarea scutecelor; spălarea pe mâini
17. Joc afară sau în spațiul de joacă
18. Activități de joc, alese de copil
19. Susținerea regăsirii între copil și părinte și plecarea acasă

(Adaptare „Opening Your Door to Children”, National Association for the Education of Young Children, K. Modigliani, M. Reiff and S. Jones)

Exemplu de proiect didactic învățământ anteprescolar

Nivel de vârstă/grupă: 2-3 ani

Tema anuală de studiu: Când/cum și de ce se întâmplă?

Tema săptămânii: Mărul

Activitatea tematică: Activitate de creație și de comunicare

Tema activității: Mărul

Tipul activității: predare-învățare

Mijloc de realizare: Memorizare

Dimensiuni ale dezvoltării: Premize ale citirii și scrierii în contexte de comunicare cunoscute

Comportamente vizate: Recită sau cântă rime familiare, individual sau împreună cu alți copii

Scopul activității: Dezvoltarea capacității de receptare, însușire și reproducere a unui text literar.

Obiective operaționale:

•Cognitive:

OC1: să identifice elemente din textul audiat pe baza ilustrațiilor

OC2: să reproducă poezia corect, fluent, expresiv respectând ritmul, tonul, pauza, accentul

•Psihotrice:

OPM: să indice pe planșă elementele sugerate de textul poeziei.

Strategii didactice:

-Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, analiza, surpriza.

-Mijloace de învățământ: panou de lectură, imagini din poezie, coș cu mere

-Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe

Locul și timpul desfășurării: sala de creșă, 10 minute

Bibliografie:

- Curriculum pentru educația timpurie, 2019

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL
ROMÂNIEIInstrumente Structurale
2014-2020

ETAPELE ACTIVITĂȚII	OB.	CONȚINUTUL INSTRUCTIV-EDUCATIV	STRATEGIA DIDACTICĂ			EVALUARE
			METODE ȘI PROCEDEE DIDACTICE	MIJLOACE DIDACTICE	FORME DE ORGANIZARE	
1.MOMENT ORGANIZATORIC		Crearea condițiilor necesare bunei desfășurări a activității: -copiii merg grupați către semicerc -amenajarea spațiului de desfășurare a activității în fața panoului de lectură, scaunele/pături/saltele; acoperirea panoului și a coșului cu mere -pregătirea materialului didactic la panoul de lectură.		Scaune/pături/saltele, coș cu mere, pânză	frontală	Observarea sistematică a comportamentului copiilor
2.CAPTAREA ATENȚIEI		Se captează atenția preșcolarilor spunându-le că Zâna Toamnă le-a pregătit o surpriză și se scoate de sub pânză un coș cu mere. Coșul poate fi personalizat cu ochi și gură veselă. Copiii sunt întrebați dacă știu	Conversația Observația Analiza	Coș cu mere Imagini	Frontală	Evaluare orală Aprecieri verbale individuale și colective Observarea sistematică a comportamentului copiilor

		<p>ce sunt în ghiveci, dacă știu cum se numesc Coșul este plimbat printre copii, aceștia mirosind și pipăind. Se trece în revistă, dar nu se insistă, părțile componente ale plantei, ce culoare are. Copiii află că sunt mere și că Zâna Toamnă le-a pregătit imagini frumoase cu ajutorul cărora vor învăța o poezie. Se scoate pânza de pe panou și copiii vor vedea imaginile. Este indicat pentru acest nivel de vârstă ca imaginile să fie A3.</p>	Surpriza			
3.ENUNȚAREA TEMEI ȘI A OBIECTIVELOR		<p>Se prezintă într-o manieră accesibilă, tema și obiectivele activității. -Zâna Toamnă ne-a trimis o poezie frumoasă despre un fruct îndrăgit de toamnă, pe care o vom învăța împreună. După ce o vom învăța, cine</p>	Explicația Conversația Analiza	Imagini, panoul de lectură	Frontală	Observarea sistematică a comportamentului copiilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

		dorește ne va spune poezia și va primi o surpriză. Poezia se numește Mărul. Se familiarizează cu conținutul poeziei prin analiza imaginile prezentate la panou.				
4.ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR ANTERIOARE		-Se solicită copiilor (1-2) să se repete câteva poezii învățate anterior sau se repetă în grup cu ajutorul bățăilor din palme.	Conversația Exercițiul		Frontală	Evaluare orală
5.DIRIJAREA ÎNVĂȚĂRII	OC1	Se recită model poezia în întregime, arătând în același timp elementul sau imaginea reprezentativă. Poezia Mărul Mărul este rotunjour, Roșu, verde, gălbior Parcă-i minge, dar nu sare Și codiță mică are. Parfumat dar și gustos, El mă face sănătos. -Se recită poezia expresiv, convingător.	Conversația Expunerea	Imagini, panoul de lectură	Frontală	Observarea sistematică a comportamentului copiilor Evaluare practico- acțională prin

	<p>OPM</p> <p>OC2</p>	<p>Se face o pauză după recitarea poeziei. se explică cuvântul <i>gălbior</i>.</p> <p>-Ce vă place din poezia noastră? Se cere copiilor să arate pe imagini elemente din poezie: soarele, copilul, coș, măr.</p> <p>Se cere copiilor să denumească titlul poeziei.</p> <p>-Se trece la învățarea poeziei împreună. Învățarea pe unități logice.</p> <p>Se mai recită o dată poezia cu tonul, mimica și intonația adecvată;</p> <p>Se va învăța prima unitate, se repetă împreună cu copiii de două ori.</p> <p>-Cine dorește să recite?</p> <p>-Se solicită 2-3 copii.</p> <p>-Se continuă memorarea unității a doua, reluându-se cea anterioară.</p>	<p>Explicația</p> <p>Observația</p> <p>Exercițiul</p>		<p>Individual</p>	<p>identificarea elementelor din poezie în imagini</p> <p>Evaluare orală</p>
--	-----------------------	---	---	--	-------------------	--

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL
ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

		Se verifică corectitudinea versurilor recitate de copii.				
6.OBTINEREA PERFORMANȚEI	OC2	-Copiii vor fi împărțiți în două grupe, grupa merelor roșii și grupa merelor verzi și vor trebui să recite, pe rând poezia cât mai corect și expresiv.	Conversația Exercițiul	Medalioane cu mere	Pe grupe	Evaluare orală
7.ASIGURAREA RETENȚIEI ȘI A TRANSFERULUI	OC2	-Toți copiii recită poezia, bătând și din palme. Se fixează titlul poeziei, se cântă un cântec de toamnă,	Conversația Exercițiul		Frontal	Evaluare orală Observarea sistematică a comportamentului copiilor
8. EVALUARE		- Copiii sunt apreciați asupra modului cum au participat la activitate și primesc medalioane cu imaginea unui măr. Activitatea se încheie cu o tranziție, joc muzical.	Conversația	Medalioane cu lalele	Frontal	Aprecieri verbal Stimulente

Bibliografie

1. *Ghid de bune practici. PRET. Partea I.* București, 2012.
2. *Ghid pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 3 ani,* București, 2011
3. Păun Emil, „Educația timpurie în grădinițele de copii în România într-un deceniu de tranziție”, UNICEF, Vanemmonde, 2000
4. Piaget J., Inhelder B.. *Psihologia copilului*, EDP, București, 1971.

Elaborat de

Florescu Daniela,